

VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Oblicza Wojny”; edycja pt. Narzędzia wojny, Łódź, 9-10 czerwca 2022 r.

W Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego 9-10 czerwca 2022 r. odbyła się VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Oblicza Wojny”. Tym razem jej temat przewodni brzmiał „Narzędzia wojny”. W zaproszeniu skierowanym do uczestników organizatorzy zaproponowali, aby tematy wystąpień dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: broń i uzbrojenie, przemysł zbrojeniowy, środki transportu i łączności, logistyka, media i propaganda jako narzędzia wykorzystywane w konfliktach. Należy zauważyć, że większość z tych obszarów problemowych została przez uczestników konferencji zapełniona referatami o stosownej tematyce. Pod względem chronologicznym wystąpienia obejmowały okres od starożytności po współczesność. Podobnie jak w poprzednich edycjach, łódzkie spotkanie miało charakter multidyscyplinarny: uczestniczyli w nim głównie historycy, ale też archeologowie, archiwiści, filolodzy, muzealnicy, pedagogowie, politolodzy, prawnicy. Łącznie w obradach udział wzięło 109 referentów, którzy przedstawili 102 wystąpienia.

Otwarcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu Historii UŁ, dr hab. prof. UŁ Dariusz Jeziorny oraz prodziekan ds. nauki Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, dr hab. prof. UŁ Aneta Pawłowska. Zgodnie z tradycją konferencji „Oblicza Wojny” część naukową rozpoczęły wykłady inauguracyjne. Pierwszy z nich miał szczególny charakter. Przygotowany został przez prodziekan A. Pawłowską wspólnie z prof. Julią Iwaszko z Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Budownictwa i Architektury Kijowa oraz Sergijem Belińskim, oficerem 28. Samodzielnej Brygady Zmechanizowanej im. Rycerzy Pochodu Zimowego. Referat został wygłoszony częściowo na sali obrad przez A. Pawłowską, w części zaś zdalnie – przez J. Iwaszko, która łączyła się z Łodzią z Kijowa. Wystąpienie dotyczyło aktualnych wydarzeń w Ukrainie, zwłaszcza zniszczeń, jakich doznały miasta i wsie Ukrainy w toku pierwszych tygodni działań wojennych rozpoczętych 24 lutego 2022 r. Wystąpienie ilustrowane było aktualnymi fotografiami S. Belińskiego, ukazującymi zniszczenia na terenach objętych działaniami wojennymi. Drugi z wykładów inauguracyjnych, wygłosił prof. Mariusz Mielczarek (Instytut Archeologii PAN), który mówił o roli pieniądza, jako narzędzia wojny w antycznej Grecji. Trzeci z otwierających referatów wygłosił dr hab. Jan Ptak (KUL), prezentujący rolę weksyliów jako narzędzi wojny.

W dalszej części konferencji obrady toczyły się równolegle w panelach, zarówno stacjonarnie, jak i zdalnie. Problematyka poruszona przez uczestników była różnorodna. Można było więc wysłuchać wystąpień na temat poszczególnych rodzajów uzbrojenia (np. kordy, łuki w starożytnej Macedonii,

indyjski miecz *pata*, karabin mauser, czołgi: zarówno z I wojny światowej, jak i słynny Sherman M4, pociągi pancerne w latach wojny polsko-bolszewickiej) i dotyczących uzbrojenia różnych formacji wojskowych (np. polskiej chorągwi nadwornej w XV w., węgierskiej *Militia Portalis*, mieszczan krakowskich w XVII w., żołnierzy epoki Wazów, ciężkiej artylerii II RP). Dość liczną grupę wystąpień stanowiły te poświęcone fortyfikacjom (np. umocnieniom starożytnego Dyrrachium, bułgarskiego Tyrnowa, bizantyńskiej Dobrudży, na terenie byłych Prus Wschodnich, zamkom w Kamieńcu Podolskim i Trembowli). Nie zabrakło referatów poruszających tematykę takich narzędzi wojny jak pieniądź (np. w Polsce XVI w.), przemysł zbrojeniowy (np. produkcja pocisków do kusz we Włoszech, przemysł II RP i PRL). Sporym zainteresowaniem wśród uczestników cieszyły się tematy związane z propagandą wojenną (np. na łamach „Głosu Polskiego” w Brazylii, rosyjska propaganda przed rokiem 1914, w Białymstoku w przededniu wybuchu II wojny światowej, zimna wojna w propagandzie radzieckiej). W referatach zwracano również uwagę na mniej oczywiste narzędzia wojenne jak głód, a nawet węże czy wino. Liczna grupa wystąpień poświęcona była problematyce związanej z Ukrainą, np. z historią jej ziem od średniowiecza po czasy współczesne. Podczas konferencji tematykę tę podejmowali zarówno badacze polscy, jak i ukraińscy. Przytoczone tu zagadnienia to oczywiście jedynie przykłady kwestii, jakie w swych wystąpieniach poruszali uczestnicy konferencji¹.

Konferencja „Oblicza Wojny”, organizowana od 2017 r., nieustannie ewoluje. Od 2020 r. obrady odbywają się nie tylko stacjonarnie w Instytucie Historii UŁ, lecz także zdalnie na platformie MS Teams.

Pewnym przemianom ulega również skład instytucji organizujących. Konferencję od początku przygotowują pracownicy Instytutu Historii UŁ przy wsparciu łódzkiego oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. W tym roku do grona instytucji organizujących dołączyło Archiwum Państwowe w Łodzi. Jego pracownicy nie tylko wygłosili referaty, lecz także przygotowali wystawę pt. „Materiały propagandowe jako narzędzie wojny”. Na zaprezentowanej w budynku Instytutu Historii UŁ ekspozycji można było zapoznać się z plakatami o tematyce wojennej ze zbiorów łódzkiego archiwum.

Warto zauważyć, że z roku na rok rośnie liczba uczestników konferencji. Zwiększa się również jej zasięg, albowiem od 2020 r. łódzka konferencja ma status międzynarodowej. Ostatnia edycja przyciągnęła prócz badaczy z Polski, również naukowców z Czech, Grecji, Kanady, Niemiec, Rumunii, Słowacji, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch. Warto wspomnieć, że z racji zawieszenia współpracy naukowej Polski z Białorusią i Rosją, w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, organizatorzy nie przyjęli zgło-

¹ Program konferencji dostępny jest na stronie www.obliczawojny.uni.lodz.pl.

szeń naukowców z tych krajów. Liczne grono uczestników, różnorodność reprezentowanych podczas obrad ośrodków badawczych i specjalności sprzyjają rozszerzeniu poruszanej problematyki, stwarzają okazję do zaprezentowania różnych poglądów i metod badawczych. Z drugiej strony, zmusza to jednak organizatorów do prowadzenia konferencji w formie podziału na odbywające się równolegle panele, co sprawia, że uczestnicy nie są w stanie wysłuchać wszystkich wystąpień.

Wzorem poprzednich edycji wygłoszone referaty zostaną opublikowane drukiem w ukazującej się od 2020 r. serii „Oblicza Wojny”, wydawanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego². Organizatorzy podczas oficjalnego zakończenia obrad zapowiedzieli kolejną – ósmą – konferencję z tego cyklu, która odbędzie się od 1 do 2 czerwca 2023 r., tradycyjnie w Łodzi. Tematem zapowiadanego spotkania będą „Społeczne skutki wojen”³.

„Oblicza Wojny” to jedna z nielicznych cyklicznie organizowanych w Polsce międzynarodowych konferencji naukowych dedykowanych szeroko rozumianej problematyce wojennej. Jej cechą jest otwarcie na przedstawicieli różnorodnych środowisk badawczych, reprezentantów wielu dyscyplin naukowych. Od kilku już lat regularnie przyciąga sporą grupę uczestników, co zdaje się najlepiej świadczyć o tym, że jej organizowanie jest jak najbardziej zasadne.

Tadeusz Grabarczyk
(Uniwersytet Łódzki)

---

² Dotychczas ukazało się sześć tomów z serii „Oblicza Wojny”, są one dostępne również w wersji elektronicznej na stronie Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego <https://wydawnictwo.uni.lodz.pl/serie/seria/oblicza-wojny/> (dostęp: 10 listopada 2022 r.).

³ Szczegóły dotyczące VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Oblicza Wojny” pt. „Społeczne skutki wojen” znaleźć można na stronie: www.obliczawojny.uni.lodz.pl.